

שיל"ת

קונטרס

# דפידשנו

## על סדר הדף היומי

קובץ ביאורים והערות על סדר הדף היומי שנתלבנו  
בלימוד בצוותא על ידי

הר"ר זלמן חיים הומינר (ברמ"ש) הי"ו  
והבה"ח יוסף יצחק גולדשטיין הי"ו

ובסופו הערות

**מבי מדרשא**

הלומדים דבני קהלתינו שליט"א

יוצא לאור ע"י

ארגון שיעורי תורה שע"י קהילת קרעטשניף

## מבי מדרשא

אחר שקיבלנו תגובות מהקוראים שמעדיפים לשלוח הערות שיש להם על הדף היומי עצמו ופחות מלשלוח הערות על הביאורים משבועות קודמים, לכן הננו לשנות את ייעוד מדור זה להערות על הדף של הקוראים עצמם ואפשר לשלוח הערות כל השבוע ולהשתדל בהומר מוקלד.

את ההערות אפשר לשלוח במייל [sh0533132203@gmail.com](mailto:sh0533132203@gmail.com)

או בתיאום עם הר"ר ולמן חיים הומיגר הי"ו בפל' 0533132203

**דפידשנו**  
בברכה מערכת

ג.ב. הביאורים והערות נכתבו תוך כדי לימוד ואפשר וגפלו טעויות ולכן נבקש מכל מי שיש לו הערות או הארות אם יוכל לשלוח בכתב לכתובת מייל [sh0533132203@gmail.com](mailto:sh0533132203@gmail.com)

## דף יג ע"א

**סב. בגמ' שורפין תרומות טמאות תלויות וטהורות וכו'.** צריך ביאור למאי נקט התנא כל המינים היה לו לומר שורפין כל החמץ ומשיירין מן הטהורות מזון ב' סעודות ומה חידוש יש בזה שמנה כולם. ואולי יש לומר דרצה לחדש שאפשר לשרוף כולם יחד ואפי' שיש כאן תלויות וטהורות והם יטמאו מן הטמאה, וכמו דאמר ר"מ לקמן (יד.) דשרי לשרוף הטמאה עם הטהורה. אבל א"כ עדיין קשה למה נקט תלויות דאם טמאה אם הטהורה שורפין יחד כ"ש תלויות מותרות לישרף יחד עם הטמאה, וצ"ע.

**סג. בגמ' אמר ליה רב אדא וכו' בפירוש אמרת לן צא ומכרן לנכרי.** צריך ביאור דכי מפני שקודם שחלה סבר רב יוסף דלנכרי הוא מוכר וכו' יהודה לכן א"א לו לומר ביאור אחר שיחא כר"מ, הלא כל הקושיות שהקשו על הא דמכרן לישראל תירצנו, וא"כ למה עדיפא לומר כסברתו בראשונה יותר מסברתו עכשיו. ואולי קודם

שחלה זכר טפי כל מיני דינים והלכות, וזה שאז סבר כר' יהודה משמע דא"א לפרש כר"מ מאיזה טעם שהוא, ולכן עכשיו שאינו זוכר מה הביאו לסברא זו עדיף שלא יחזור בו דסברתו הראשונה לכאורה הוא יותר ע"פ האמת.

**סד. בתוד"ה רבן גמליאל בסו"ד וי"ל דאאיבעית אימא סמיך.** עיין מהרש"א שכבר הקשה דמ"מ יקשה מאי סבר התרצן שתירץ דלאו מכריע הוא, הרי לשיטתו ודאי דלא בעינן לפסוק כר"י אלא או כר"מ או כר"ג, ואפי' אם ספק הוא מ"מ כר"י ודאי לא היה לר"ג לפסוק. ונראה לי לתרץ דכיון דאין ר"ג מכריע והוא טעם דנפשיה, לכן נראה דר"ג סובר כר"י דבאמת בסתם תולין כל חמש ורק בתרומה הוא דהתיר לאכול כדי שלא ישרפו תרומה בחינם, וממילא נכון הוא לשיטתו דפסקינן כר"י דגם ר"ג סבר כמותו. אבל א"כ יקשה למה תוס' לא תירץ כן על ר"ג עצמו, ואפשר דמ"מ הקשה לתוס' למה לא נקט ר"ג כר"ג עצמו כמו

שהסתם משנה נקטה ולמה נקט מקור שיטה זו דהוא ר"י. וזה לפי האיבעית מתורין לגמרי דבאמת פסקינן כר"י עצמו.

**סה. בתוד"ה מאי לאו בא"ד בירושלמי גרסינן צא ומכרן בבי"ד.** כבר הקשה תוס' למה אלמנה זו שמה לעצמה בבי"ד וכאן לא. ובאמת קשה למה כאן אינו יכול לשום לעצמו בבי"ד, הרי הטעם דאסרינן ליקח לנפשיה הוא משום חשדא אבל כאן כשהוא בבי"ד, איזה חשד איכא, הרי בבי"ד הוא דנמכר לו, וצ"ע.

### דף יג ע"ב

**סו. בגמ' אמאי פסולות וכו'.** יש שביארו וכך הביא הגהות וציונים גירסא ברש"י דקושית הגמ' היתה דאיך שייך שכל שנה מחדש היו מזדמנים להם חלות פסולות. ובאמת צריך ביאור בתירוצי הגמ' האין מתורין קושיא זו, דבשלמא לתירוין שנפסלות בלינה שייך שיפסלו בכך מתוך שהיו מרובות, אבל לר' ינאי דתירצו דמיירי כשאבד הזבח ועדיין לא

נשחט או כהמסקנא שנשפך דמו הוא תמוה איך שייך שבכל שנה ממש יארע מקרה כזה, דהרי הוא אינו מקרה שכיח כ"כ, וגם אם כן שכיח הוא מ"מ לא שכיח שיארע כל שנה. וצריך ביאור למה לא תירין דמיירי שנשחט שלא לשמו או נזרק דמו שלא לשמו, ולמה ליה לתרין באופן שהוא פחות שכיח כנאבד הזבח או שנשפך דמו, וצ"ע.

**סז. בתוד"ה כל העומד בסו"ד וי"ל דלגבי גופיה דזבח חשוב כזרוק וכו'.** באמת צריך ביאור מה הסברא לחלק בין גופיה דזבח לדברים המתקדשים ע"י הזבח, ולמה לא נחשב כזרוק כהזבח עצמו. ואולי אפשר לומר דכיון דאין זה הזבח עצמו לכן כל זמן שלא נזרק הדם לשמו לא נתקדש כלל הלחם, דכו אין קדושה לעצמו אלא רק אחר שכל הקרבן נעשה כראוי נתקדש הלחם על ידיו, וכאן דעדיין לא נזרק הדם לשמו עדיין לא חלה עליו קדושת לחמי תודה.

**סה. בתוד"ה כשירות היו, וא"ת מאחר דכשירות וכו'.** נראה זו

של תוס' הוא דווקא לשיטת ריב"א לעיל בד"ה אלא דחוזרת הגמ' בדברי ר' ינאי מהא דכשירות היו, דלכן מוכרח דר"א דאמר כאן כשירות היו מיירי בכשירות לגמרי, ולכך הקשה תוס' דאמאי משהין אותן, אבל אי לאו פירוש דריב"א היה אפשר לומר דר"א דאמר כשירות היו כוונתו כדלעיל דמ"מ אסורות באכילה היו ולכך משהין אותן.

#### דף יד ע"א

**פ. בגמ' שתי פרות היו חורשות**  
**בחר המשחה.** ביאר רש"י דעשו כן לסימן. וקצת קשה למה עשו סימן זה דווקא בחר המשחה, ועוד קשה למה הוי כלל סימן דהרי מי רואה הפרות חורשות שם שבכך יהא לו היכר דהגיע זמן הביעור, דבשלמא בסימן הנ"ל שהחלות מונחות על גג האכסדרא ניחא דהוא מקום שהרבה רואים דלכן דווקא שם עבדינן סימן וגם היכר הוא לידע זמנו, אבל בסימן זה קשה, וצ"ע.  
**ע. בתוד"ה עם בשר בא"ד וי"ל משום דר' חנינא קאמר**

**מימיהם.** היינו דמשמע מעולם ואפי' קודם הגזירות של הי"ח דבר לא היו נמנעים מלשורפם יחד. ועיין מהרש"א שכבר הקשה דא"כ למה על ר"ע כן ניחא שהקשו לקמן דאפי' בראשון ושני נמי, הרי גם הוא נקט בדבריו לשון מימיהם דמשמע דמעולם הוא. ותירץ דמ"מ ר"ע ודאי היה אחר שגזרו הי"ח דבר ולכן לשיטתו ודאי אפשר להקשות דהא כבר אמרו דמטמא משקין להיות תחילה, וא"כ מאי איריא באב הטומאה אפי' בראשון ושני נמי. אבל עדיין קשה דמימיהם משמע מעולם הוא ואפי' שהוא אמר דבריו לאחר הי"ח דבר משמעותו דאפי' קודם הגזירה כן הוא שלא נמנעו, ומאי תירץ המהרש"א, וצ"ע.

#### דף יד ע"ב

**עא. בגמ' מדבריהם דמאן אילימא מדברי ר' חנינא וכו'.** קשה דדבריהם נקט ר"מ בלשון רבים ואיך שייך שלמד כן רק מדברי ר' חנינא דיחיד הוא, או רק מדברי ר"ע דגם הוא יחיד,

ובשלמא לתירוץ דלמדו מר"א ור"י תירצה הגמ' דלמד כן ממחלוקתם, אבל כאן דאין בזה מחלוקת למה נקט לשון רבים, וצ"ע.

**עב. בתוד"ה התב בא"ד אבל בסמוך מדמי שפיר קלקול איסור דרבנן וכו'.** היינו דשם מדמים דכשם ששלישי דרבנן אפשר להוסיף בו קלקול כך גם באיסור דרבנן אפשר להוסיף קלקול, והוא משום דשניהם בקלקול דרבנן מיירי, אבל כאן שרצו לדמות קלקול דרבנן לקלקול דאורייתא זה אי אפשר, ופשוט.

#### דף טו ע"א

**עג. בגמ' חבית של תרומה שנולד בה ספק טומאה.** לכאורה צריך ביאור דמ"מ כאן מיירי בטהורה לגמרי ושם מיירי בספק טומאה דכבר נפל בה גריעותא ואיך מדמה ר"מ זה לזה. וצריך לומר דגריעותא של חשש טומאה הוא דומה לגריעותא של שעה שישית שכבר אסורה באכילה, דבשניהם על צד שהוא טהור בעינן היה לאסור לטמאותה

ומ"מ חזינן בספק טומאה דמתירים לגרום לה טומאה, כך גם כאן בחמץ נתיר לשורפה אם הטמאה.

**עד. בתוד"ה מדברי בא"ד משום**

**דרכי יוסי קטעי.** צריך ביאור בדברי התוס' דכי בשביל שרבי יוסי טעה לכן הביאו דינים אלו במשנה, הרי לא רבי יוסי הוא מסדר המשנה ולמה הביאם מסדר המשנה דלא כאמת. ואולי יש לומר דבשביל שיהיו מובנים טענותיו של רבי יוסי על ר"מ לכן הוכרח להביא דינים אלו כאן. ועיין רש"י דביאר דמשום שלמדנו ששורפים קודש טהור עם הטומאה לכן הביא גם דינים אלו.

**עה. בתוד"ה חבית שנולד לה בא"ד וקשה לריב"א וכו'.** קשה למה הדין דאם מותר לגרום לה טומאה או לא תלוי באם טהור עכשיו מספק או טמא מספק, הרי בשני האופנים אין זה טומאה ודאית ולכן אם אסור לגרום טומאה בידיים היה צריך לאסור בשני האופנים, וצ"ע.

#### דף ט"ז ע"ב

עו. **ברש"י ד"ה ור"י לטעמיה בא"ד**  
**ואכתי איכא לאקשוויי וכו'**  
**ואפי' ע"י שני הן נעשים**  
**תחילה.** היינו דהקשה לרש"י  
 דמ"מ המשקין עושין אותן  
 תחילה והוי גם הוא שני כיון  
 דהמשקין נעשים ראשון, וא"כ  
 מאי תוספת טומאה איכא. ועיין  
 בתוס' לעיל (טו. בד"ה ולד  
 טומאה) דכתב דהגזירה של  
 מטמא משקין להיות תחילה  
 עדיין לא נגזרה כאן דהא מיירי  
 כאן לפני י"ה דבר שגזרו ב"ה  
 וב"ש דשם גזרו שהידיים  
 מטמאים. וממילא כאן המשקין  
 אין עושין אותו שני אלא  
 שלישי. ונראה שרש"י מאיזה  
 טעם לא ניהא ליה לומר דעדיין  
 לא גזרו, וצ"ע.

עז. **בתוד"ה ר' יוסף בפו"ד ות' הר'**  
**יוסף מירושלים וכו'.** לכאורה  
 מתורץ רק קושייתו השנייה של  
 תוס' במה חולקים ר"מ ור"י,  
 אבל קושייתו למה נקט ר"י  
 לטעמיה דהא אין זה לטעמיה  
 אלא לטעם רבו ר"ע זה לא  
 תירץ. ועיין מהרש"א דביאר  
 דכן מתורץ גם קושיא זו, דכיון  
 דעכשיו אמרנו דגם ר"מ

דאמרינן בו לטעמיה היינו  
 לטעמיה בשיטת ר"ע, ממילא  
 גם לר"י לטעמיה היינו לטעמיה  
 בשיטת ר"ע רבו ולא קשה מידי.

### דף טז ע"א

עח. **בגמ' רב אמר דכן ממש קסבר**  
**טומאת משקין דרבנן.** לכאורה  
 אם לרב מדרבנן כסן יש טומאת  
 משקין היה אפשר לתרץ לעיל  
 דכוונת ר"מ דספק משקין  
 ליטמא טמא היינו דהוא דין  
 דרבנן ולא מדאורייתא, וא"כ לא  
 יקשה מידי לרב למה אמר ר"א  
 כדבריו של ר"מ. אבל זה אינו  
 דאם מיירי שם בדין דרבנן למה  
 ספיקו יהא לחומרא הרי ספק  
 דרבנן לקולא, אלא מוכרח  
 דמיירי שם בדין דאורייתא ולכן  
 לרב דאמר דכן ממש קשה למה  
 אמר ר"א כדבריו של ר"מ,  
 דמשמע דגם מה דאמר ליטמא  
 טמא סבר ר"א כמותו.

עט. **בגמ' ותלושין מי מכשירין**  
**וכו'.** קשה במהלך הגמרא למה  
 המתין עד לאחר הת"ש של אך  
 מעין ורק אח"כ הקשה ותלושין  
 מי מכשירין, הרי היה לו  
 להקשות כן מיד אחר שאמר

שבעינן חד לתלושין. ועיין פני יהושע שהקשה כן ותירץ דיש ב' אופנים לפרש הת"ש ורק לרב הוא דיקשה ממ"נ לפי ב' האופנים ולכן המתין ועיי"ש.

### דף טז ע"ב

**פ.** בגמ' דם שאין הנפש יוצאה בו אינו קרוי דם. צריך ביאור דאם דם לא נקרא וגם מים לא נקרא דהרי הוא אינו מכשיר לקבל טומאה כמים אז מה כן נקרא דם זה. ועיין רש"י דבאמת דם שאינו נשפך כמים אינו קרוי משקה כלל.

**פא.** בתוד"ה מדרבנן, ה"מ לאוקמא מדאורייתא וכו'. קשה דמה הועיל תוס' באפשרות תירוץ זו הרי א"כ יקשה לרב דאמר דטומאת משקין דרבנן ודכן ממש הוא, והגמ' לתרץ רב באה ולא להקשות עליו כבהו"א, וודאי דאמת הוא דלמ"ד טומאת משקין דאורייתא אפשר לפרש כן חברייתא אבל קושיא לרב מכאן ליכא, וצ"ע.

### דף יז ע"א

**פב.** בגמ' ואמר רב אישתבש כהני מידי הוא טעמא וכו'. לכאורה גם בלא דברי רב דאישתבש כהני היה קשה לרב דאמר דכן ממש, דהא חזינן דיין דהוא משקי בית מטבחיא כן מטמא, וא"כ למה הוסיפו דברי רב כאן. ונראה דרצו להקשות גם מיין וגם משמן ולכן דווקא אם אמרינן כרב דאישתבש כהני דגם רביעי בקודש נטמא יקשה משמן דרביעי הוא ואפי' דמשקי בית מטבחיא הוא מ"מ נטמא.

**פג.** בגמ' משקי בי מדבחיא שנטמאו בפנים והוציאן לחוץ טהורים וכו'. וביאור מהלך הגמ' כך, דאם נטמאו בפנים הדין הוא דנטמא אבל אינו מטמא אחרים ועכשיו שהוציאן לחוץ לטמא אחרים אינו מטמא דכלל לא היה בתורת טומאה לטמא אחרים, וטומאת עצמן ודאי יש להם כנבואת חגי. ועל זה הקשו בגמ' דריב"ל אמר דרך במקומן הוא דאינם מטמאים אחרים והו"א דמיירי בנטמאו בפנים והוציאן לחוץ, ועל זה תירצו דבא למעט בנטמאו בחוץ דדינו שנטמא גם אחרים

דעכשיו שנכנס בפנים גם מטמא אחרים דרך דנטמאו במקומן הוא דאינו מטמא אחרים (ומה דקשה איך הכניסו משקה טמא בפנים הביאור הוא דמשום דהציץ מרצה על קדשים טמאים לכן מותר להקריבם לכתחילה). ומה דהקשו עוד בגמ' והא במקומן עיין רש"י דפירש דמשום דעדיין לא סיים לפרש דבריו הקשה לו עוד והתירוץ כדפירשנו.

**פר. בתוד"ה רביעי בקודש כסו"ד ולשמואל דייק בכנפו וכו'.** היינו דלשמואל 'בכנפו' דייק דמיירי בדבר שנגע בכנפו שהוא זה שנגע בלחם או בנזיד. אבל לפי זה יקשה למה כל האחרים נכתבו בהדיא מה נגע במה וכאן לא פירש בהדיא, דמאי שנא. ובשלמא לרש"י ניחא דהרי מיירי שהכנף עצמו הוא הנוגע בשרץ ולא כבהו"א שהשרץ שנמצא בכנפו נגע בלחם, וא"כ נכתב בהדיא מה נגע, אבל לתוס' קשה, וצ"ע.

דף י"ז ע"ב

**פה. בגמ' ר"ש אומר בכלים טמאין בקרקע טהורין.** נראה דנחלקו ר"ש ות"ק אם טומאת משקין דאורייתא או דרבנן, דלת"ק הם דרבנן ולכן במשקי בית מטבחיא אוקמוה על דין דאורייתא ועל כן בשניהם טהורים (ולרב פפא לקמן אפשר דת"ק סובר דכן הוי דאורייתא רק שבמשקי בית מטבחיא הילכתא גמירי לה דטהורים), אבל לר"ש טומאת משקין דאורייתא ולכן בדם בשניהם טמאים, ובמים יש לחלק דבכלים טמאים כהדין דאורייתא, ובקרקע היות שמדאורייתא רביעית מים בקרקע יש לה דין מקוה לכן כאן דאזלינן בתר דין דאורייתא הם טהורים.

**פו. בגמ' דתניא ר' יוסי ור' שמעון אומרים לכלים טהורין.** צריך ביאור למה כאן אמר ר"ש דכלים טהורין ובמשקי בית מטבחיא אמר דטמאים. ויש שביארו דכאן טהורין משום דמשקין מטמאים כלים רק מדרבנן ולכן אמר דטהורים הם מדין דאורייתא. אבל א"כ יקשה למה בבית מטבחיא כן החמירו

לטמאותם כדרבנן, דאדרבא מצינו דבבית מטבחיא הקילו כדאורייתא וכמו שבקרקע טהורים דהוי מקוה מדאורייתא ולא טמאים כדרבנן שאין זה חשוב מקוה לתקנתם. ועיין רש"י בד"ה ר' שמעון דכתב דכיון דבאוכלים טמא לכן במשקי בית מטבחיא לא מצו רבנן לטהורינהו, ועדיין צריך עיון בזה.

**פז. בגמ' אמר רב יהודה אמר שמואל חזר בו ר' יהודה. ביאר רש"י דחזר בו ממהי'א דלעיל שבאמת לא לכל טמא דבכלים בספק טומאה אזלינן לקולא ואינו טמא. ונראה לבאר מה דהוכרח לרש"י לומר דדווקא ממהי'א חזר בו ולא מהמשנה דהביאו עכשיו, כיון דממילא יש חילוק בין נטמא תוכו לנטמא גבו רק דר' יהודה חילק בין משקין לשרץ דבשרץ אין לחלק בין גבו לתוכו, ואי לאו ר"י גם אמרינן דבמשקין יש לחלק בכך דבו לכו"ע יש חילוק בין גבו לתוכו ומה יועיל אם נאמר דר"י חזר בו מהא, דעדיין יקשה למה יש לחלק בכך והא חזינן דגם**

בכלים הוי דאורייתא, אלא מוכרח דמהי'א דלעיל הוא דחזר בו. **פח. בתוד"ה אבל בא"ד וי"ל דהכי פי' אבל דם היכא דמטמא. לכאורה עדיין יקשה דאפי' דם של חולין וכדומה דכן איתקש למים למה יטמא בקרקע יותר ממים עצמם, הרי דיו לבא מן הדין להיות כנידון והיה לו גם להיות טהורין בקרקע, ואפי' אם תאמר דדווקא מים שיש להם צד קולא של מקוה דהוא היתר צדדי ולא עיקרו של דין לכן יהא טהור בקרקע ומשא"כ בדם שאין בו צד היתר זה, מ"מ הכלל הוא דדיו לבא מן הדין להיות כנידון בכל גוונא. ואולי יש לומר דכיון דגם במים עצמם נחלק דינו בין רביעית לפחות מרביעית, אין זה נקרא היתר בקרקע אלא בפרט אחד מדינו, וזה א"א שיהא הבא מן הדין כנידון דבדם אין סברא לחלק בין רביעית לפחות מרביעית, דלכן אוקמוה הדין מעיקרא שטמאים בכל גוונא.**

**דף יח ע"א**

**פ. בגמ' מאי בטלו במעיה נמי בטלו מטומאה חמורה וכו'.** היינו דגם לר' יהודה בשרה טמא ורק באדם וכלים דהוא טומאה חמורה אינה מטמאה. וקשה דהרי כל מה דדנים כאן הוא לגבי בשרה ובה לפי האוקימתא עכשיו אין כלל מחלוקת, וצ"ע.

**צ. בגמ' ניערבינהו וניכתבינהו וכו' תרי יטמא למה לי.** קשה דאפשר דלכך בעינן תרי יטמא, אחד דאוכלין מטמאין משקין והב' דמשקין גם מטמאין משקין, דהו"א דכיון דאוכלים אין מטמאין אוכלים משום דמ'טמא הוא' למידים דהוא טמא ואין עושה כיוצא בו טמא, כך גם במשקין אין עושה כיוצא בו, ולכך בעינן לחדש דבמשקין כן עושה כיוצא בו. ועיין רש"י בד"ה דאי ס"ד דכתב דמדאיצטריך למעוטי אוכל דאין עושה כיוצא בו מכלל דבמשקין כן מטמאין כיוצא בו. ולכן לדבריו אין צריך ריבוי ללמד דבמשקין עושה כיוצא בו, ונראה דהביאור בהא דלרש"י בסתם לא בעינן מיעוט כדי

לחדש דאוכל אין עושה כיוצא בו, דבפשיטות דבר שהוא נטמא מכוח טומאה אחרת אין בו כוח לטמא עוד דבר שהוא בדומה לו כיון שהוא שווה לכוחו. ולפי זה גם יובן עוד למה בהו"א בעינן לימוד להא דמשקין מטמאים אוכלין, דלכאורה פשיטא הוא דאם אוכלין דממעטים בו טומאת אוכלין מטמאין משקין כ"ש משקין דמטמא משקין שיטמא גם אוכלין, ובאמת לדברינו נראה דהא אם מטמא הוא משקין שהוא פחות בכוחו מאוכלין (דהרואה הוא שגם אוכלין שאינם מטמאין אוכלין מ"מ מטמאין משקין), מ"מ אוכלין שהוא יותר בכוחו ממשקין לא יטמאוהו משקין. ומה דמשקין כן מטמאין בהו"א משקין אפי' שהם שווים בכוחם זהו משום דהתורה ריבתה בכאן דכתיב 'טמא'. וכל זה רק להו"א דמשקין מטמאין משקין, אבל למסקנא גם משקין אין מטמאין משקין דבאמת הם שווים בכוחם, ולכן לקמן (יח:) חזינן דכן עבדינן ק"ו אוכל ממשקין

ומטעם דמשקין מטמא אוכל ומשא"כ אוכל דאין מטמא אוכל ודלא כמו שאמרנו, דלמסקנא אין כוח במשקין יותר מאוכלין אלא רק כיוצא בו לא עבדינן.

### דף יח ע"ב

**צא. בגמ' וכי תימא אוכל חמור דמטמא משקין.** קשה דהרי גם משקה חמור מאוכל שהוא מטמא אוכלין ומשא"כ אוכלין אין מטמאין אוכלין, אלא דמוכרחים לומר דאין אחד יותר מחבירו רק שכיוצא בו אינם מטמאין וכמו דכתבנו למעלה, וא"כ מאי קל וחומר איכא, וצ"ע.

**צב. בגמ' ומה מחוסר כיפורים שמותר בתרומה פסול בקודש וכו'.** קשה דמחוסר כיפורים אינו פוסל אחרים בקודש אלא הוא עצמו פסול ואסור בקודש, וזה באמת גם שלישי בקודש אסור בו, ומניין נלמד מיניה דגם יפסול השלישי ויעשה רביעי בקודש יותר ממחוסר כיפורים, וצ"ע.

**צג. בתוד"ה למדנו בא"ד ורש"י פירש וכו' דלא תימא דיו.**

לכאורה קשה למה לתוס' לא יקשה דנימא דיו כמו שפירש רש"י וממילא היה לו לומר כרש"י דמוכרחים ללמוד שלישי דווקא מן התורה. ויש לומר דתוס' סבר דכיון שאפשר ללמוד שלישי מטבול יום בק"ו ממילא כבר א"א לומר דיו והוא משום דהיה מיפרך ק"ו דמחוסר כיפורים, דהרי לשלישי כבר למדנו מטבול יום. ועיין מהרש"א דהקשה כן לרש"י דלמאי מוכרחים הפסוק הרי הוא דיו במקום דמיפרך ק"ו גם בלעדיו ולא אמרינן בכהאי גוונא דיו וכתוס'. ותירץ דלרש"י הא דאמרינן שבמקום שנפרך ק"ו לא אמרינן דיו הוא רק כשיש פסוק מפורש שאם תאמר בו דיו יהא הפסוק מיותר דהרי אפשר ללמוד זאת מק"ו, אבל כשיש רק שני ק"ו כן אמרינן דיו אפי' דאחד מהם מיפרך. ולפי זה נראה דבזה נחלקו רש"י ותוס' דלתוס' בכל גוונא לא אמרינן דיו היכא שמיפרך ק"ו, ולרש"י כנ"ל דרק בפסוק לא אמרינן דיו.

### דף יט ע"א

**צד. בגמ' ואי ס"ד סבר כר"ע ניתני**  
**נמי וכו'.** היינו דגם ר"י לא סבר  
 כר"ע ללמוד מיטמא יטמא ולא  
 ר"ע סבר כר"י ללמוד מק"ו  
 מטבול יום ומחוסר כיפורים  
 לתרומה וקודש, דאל"כ אחד  
 מהם ודאי היה לו ללמוד רביעי  
 בתרומה וחמישי בקודש,  
 דשלישי בתרומה ורביעי בקודש  
 היה לו ללמוד או מק"ו או  
 מיטמא יטמא, ורביעי בתרומה  
 וחמישי בקודש מן השני מאלו,  
 ומכך שלא ר"י למד רביעי  
 בתרומה וחמישי בקודש וגם לא  
 מצינו משנה כן דהיה לנו לומר  
 דהוא כשיטת ר"ע משמע  
 דשניהם לא סברו אחד כהשני.

**צה. בתוד"ה אלמא קסבר בא"ד**  
**ונראה לר"י כמו שהונה בפי'**  
**דייק דצירוף דרבנן.** קשה איך  
 לר"י עכשיו כבר לא קשה  
 הקושיא מחולין דמשמע שם  
 דהדרשה מזהבשר אינו  
 אסמכתא וממילא הוי דאורייתא,  
 הרי גם לתירוץ של ר"י אמרינן  
 דצירוף דרבנן ודלא כהמשמעות  
 שם, וצ"ע.

**צו. בתוד"ה שאין טומאת בא"ד**  
**תימא לר"י וכו' הא אין בהם**

**היסח הדעת.** לכאורה צריך  
 ביאור דלקמן משמע דמיירי  
 שיש לו ספק אם נגע במחט  
 וודאי דמיירי שכן יש כאן היסח  
 הדעת. ועיין ר"ן דביאר דמשום  
 מחט ודאי אינו נטמא דהא מחט  
 הוא כלי ואין כלי מטמא אדם,  
 ודווקא לקמן דמיירי דהכלי הוא  
 טמא מת שהוא אב הטומאה  
 הוא מטמא אדם, אבל בטומאה  
 פחותה מזה אין כלי מטמא  
 אדם. ולפי זה ניחא דתוס' לא  
 מיירי בנטמא מן המחט אלא  
 מיירי בסתם ידיים שטמאות הם,  
 ועל זה הקשה דכשאינו מסיח  
 דעת אין לו ליטמא. ובתירוץ  
 דכן ביאר תוס' דנטמא מן  
 המחט, זה משום דאם גזרינן על  
 כל ידיים שיהיו שניות הבין תוס'  
 דכך גם יהיו שניות כשנוגעות  
 בראשון לטומאה ואפי' דאין כלי  
 אדם, וזה מכוח אותו גזירה.

### דף יט ע"ב

**צז. בגמ' אמר רב יהודה אמר רב**  
**וכו' והא תרוייהו בו ביום גזרו.**  
 קשה דבשלמא לתרין למה לא  
 אמר זכינן גם שלא יהא טומאת  
 כלים במקדש יש לתרין כרבא,

אבל הקושיא על המימרא של רב יהודה אמר רב במקומה עומדת, דאיך אפשר שאמרו שנגזרה ידיים קודם גזירת כלים הרי שניהם בו ביום גזרו. ועיין בתוס' ד"ה נימא וד"ה תרוייהו דהיה כמה גזירות על ידיים וודאי אחד מהם נגזרה קודם גזירת כלים וממילא לא קשה על רב מידי.

**צח. בגמ' והוה ליה ספק טומאה וכו' הא ברה"י ספיקו טמא. היינו דיש ספק אם נגעו הכלים והידיים במחט או לא ולכן ברה"ר ספיקו טהור וברה"י טמא. ולפי זה משמע דלר' יוסי בר אבין דתירץ דמיירי בפרה חסומה ובאה, דאין זה ודאי טומאה אלא רק דאין שם חוקת טהרה, דיש כאן ספק ספיקא ספק אם טמאה היא כלל וספק אם נגעו בה, וא"כ אפשר דגם ברה"י בעינן שיהא טהור, דבספק ספיקא ברה"י יש מח' אם הוא טהור או דאפי' בספק ספיקא עדיין טמא הוא, דלמ"ד טהור כאן יהא גם טהור.**

**צט. בתוד"ה ונימא, תימא לר"י וכו'. ביאור חלק ממהלך התוס' כך, דממחט ודאי לא נטמא הכלי דהא אין כלי מטמא כלי, ולכן הקשה תוס' דממה היה לו ליטמא דאם ממשקין נטמא הרי אמרו דמשקי בית מטבחיא טהורים הם. ועל זה תירץ דלר"ע טומאת משקין דאורייתא הוא ולכן א"א לומר דרק בבית מטבחיא לא גזרו על המשקין, דלא בגזירת רבנן מיירי שיש לומר בה דחילקו בגזירתם. והוסיף תוס' דלכאורה יקשה דמה דמשקין מטמאין כלים הוא ודאי רק דרבנן ואפשר דבזה כן חילקו חכמים בגזירתם ולא יטמאו בבית מטבחיא, וזה אמר תוס' דלא נראה לגמ' דבשביל כלים לבד יחלקו חכמים בגזירתם. וע"ז הקשה עוד תוס' דאפשר דמיירי שכלל לא היה הגזירה דמשקין יטמאו כלים בזמן ר"ע ולכן לא אמר זכינו על כלים ואפי' דאין בהם דין דבבית מטבחיא דכן. וזה תירץ תוס' דגזירה זו מ"ה דבר הוא והם היו קודם ר"ע.**

# מבי מדרשא

העדרות הלומדים מבני קהילתינו

דף ו.

הר"ר אברהם צבי (ברז"ח) הומינר הי"ו

מה שהקשית בדף ו' ע"א ברש"י ד"ה כופה עליו כלי על המוצא חמין בביתו בפסח שמא יבוא לאוכלו, והקשית שהרי רש"י בתחילת המסכתא בטעם בדיקת חמין חולק על תוס' שאומרים שטעם הבדיקה הוא שמא יבוא לאוכלו, הרי שרש"י סובר שאין לחשוש שמא יבוא לאוכלו. נראה לי שאין זה סתירה, דבאמת יש חשש כשיש חמין בביתו שמא יבוא לאוכלו ולהצריך בשביל זה כיסוי כלי, אבל זה לא חשש כל כך חמור שאם ימצא חמין ואז שמא יבוא לאוכלו להצריך בשביל זה בדיקת חמין.

דף יג:

הר"ר דוד (ברא"ח) אורלנציק הי"ו

בתוד"ה שחט שלא לשמן, תוס' אומר שזה שכתוב בברייתא שאם שחט שלא לשמן וזרק שלא לשמן הלחם אינו קדוש אפילו לקדושת הגוף, זה לא דווקא זרק שלא לשמן אלא אפילו אם זרק לשמן ג"כ הלחם אינו קדוש בקדושת הגוף. וצ"ע דהרי הברייתא הוא שיטת רבי, ורבי אמר דשני דברים המתירים דהיינו שחיטה וזריקה מעלין את הלחם בקדושת הגוף זה בלא זה, דמשמע בין שחיטה ללא זריקה ובין זריקה ללא שחיטה, דאל"ה היה צריך לומר ששחיטה מעלה ללא זריקה, וצ"ע.

דף טו.

הרה"ג שלום פרידמן שליט"א משיב בשיבתינו הק'

בגמ' אלא הא ר' יהושע דתנן וכו'. צ"ב הדמיון בין התם להכא, הרי התם ממילא עומד להיות טמא ולכן מותר אף עתה לטמאותו בידים, משא"כ הכא שאין עומד להיות טמא כי אם אסור באכילה, מניין לנו שמותר לטמאותו. אבל על הדמיון בין הכא לר' יהושע גבי חבית של תרומה שנפל

# מבי מדרשא

## הערות הלומדים מבני קהילתינו

בה ספק טומאה הנ"ל, מובן טפי הדמיון, דכי היכי דמצינו דחבית שהיא ספק טומאה מותר לגרום לה שתהא ודאי טמאה, וע"כ הטעם לזה הוא משום דכל שאינו ראוי כי אם להדלקה מותר לגרום לו טומאה, א"כ ה"ה הכא גבי תרומה טהורה בערב פסח, מכיון שאינה ראויה כי אם לבערה מחמת איסור חמץ, לכך מותר לטמאותה. אבל על הדמיון הכא צ"ע.

דף טז.

**הרה"ג שלום פרידמן שליט"א משיב בשיבתינו הק'**

בגמ' אלא לרב דאמר דכן ממש וכו'. צ"ב מדוע באמת לא גזרו רבנן על טומאת משקין במקדש, ורש"י (בד"ה ועל משקה) כתב דהוא משום הפסד קדשים, וקשה לי דזה שייך גבי שלא יטמאו אחרים, אבל עדיין אין זה טעם מדוע שלא יהיו הם עצמם טמאים. ונראה לענ"ד לבאר, דבשלמא בתורה מצינו שיש לחלק בין טומאת עצמן לבין שיטמאו אחרים, והא ראיה, דצריך פסוקים מיוחדים ללמד שאף מטמאים אחרים כמו שמביא רש"י כאן, אבל לגבי טומאות דרבנן לא שייך לחלק ולומר דחכמים גזרו טומאה על דבר רק לענין שהוא עצמו יהיה טמא אבל לא יטמא אחרים, וא"כ בשלמא לשמואל דחכמים חדשו טומאת משקין רק לענין שיטמאו אחרים אבל טומאת עצמן הוא מדאורייתא, שפיר שייך לומר שבמקדש רק טומאת עצמן יש בהם ולא טומאת אחרים, דהיינו דחכמים לא גזרו גזירתם במקדש ומשום הפסד קדשים, אבל לרב דאין למשקין שום טומאה מדאורייתא, וכל הטומאת משקין הוי רק מדרבנן, א"כ לא שייך לומר שבמקדש רק יהיו טמאים ולא יטמאו אחרים, ומכיון שחכמים לא רצו שיטמאו אחרים במקדש ומשום הפסד קדשים, ממילא צריכים לטהר לגמרי את המשקים ואף לא מטומאת עצמן.